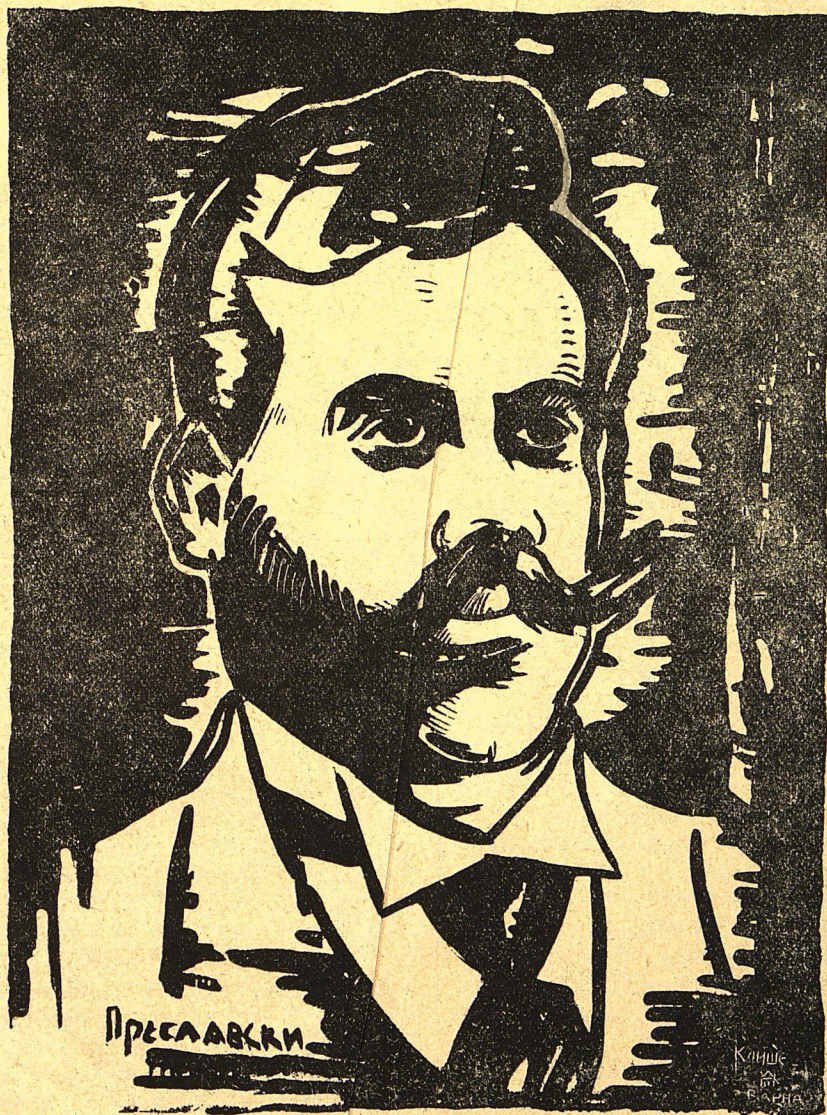

Свобода

ОРГАНЪ НА МАКЕДОНСКАТА МЛАДЕЖКА ОРГАНИЗАЦИЯ „БР. МИЛАДИНОВИ“

РБ „Пенчо Славешков“ - Варна
ПЕРИОДИКА
№ 387 2012г.

ГОЦЕ ДЪЛЧЕВЪ

По случай 30 гдини отъ геройската му смъртъ.

Най-любящото македонско сърдце.

Нѣкои символизиратъ въ лицето на Гоце сърцето на македонската революция. Ний бихме казали, че той бѣ полетѣтъ на македонската революция, който му даваше възможностъ не да върви приковано къмъ своята замисль, а да лети нѣкъде високо надъ нея, отдето и отъ високо да я гледа, она именно полетѣ, който откъсва революционера отъ дребнавитѣ политически заблуди, отъ моментни злоради и настроения, па и отъ схоластична практичностъ, която често избива въ безидейностъ. Защото една революция, която има фаталната съдба на продължителностъ, едва ли може да се понесе по-дълбоко въ душитѣ на поколѣнията, да литне надъ всички прѣчки и прегради, ако тя не е и она високо идеенъ носителъ, който стои високо надъ времената, тъй както слънцето стои високо надъ планинитѣ, що наистина не могатъ се обхвана иначе, освенъ отъ висотата на слънчевия погледъ.

Когато си припомнимъ колко пѣти македонското дѣло е било подхлъзвано отъ моментни съображения на практицизмъ — чакъ отъ деня, когато се смѣташе, че трѣбвало да се дига възстание, защото рускитѣ генерали били на Шипченски тържества, та до деня, когато се считае

за престѣпление да се говори за Автономна Македония, понеже нейния дѣлежъ билъ осигурявалъ свободата ѝ — само когато си припомнимъ тия моментни системи на освобождение, можемъ да видимъ ясно, колко високо трѣбва да стои една идея, за да може надъ многото прѣчки и несполуки да владѣе времената, да бжде неумирающа... Гоце бѣше истински носителъ на тази идея, ето защо и днесъ, 30 години следъ неговата смъртъ, фигурата му се носи властно надъ Македония: ту солунски яйцепродавецъ, ту църковенъ проповѣдникъ, ту апостолъ съ кама въ пояса, ту кроткъ посетителъ на битолскитѣ затворнишки решетки, задъ които стоеше Даме Груевъ, ту пирински хайдутинъ, метналъ гуна задъ рамо, кривналъ кама надъ око, понесълъ къмъ Солунъ и Битоля пушка огнебойка — тая плѣнителна фигура расте колкото повече се отдалечава отъ насъ по време. Въ нея поетѣтъ намира възторгъ и вдѣхновение, историкътъ мисль, революционерътъ — примѣръ, динамитътъ — взривъ, а Македония — своя неугасимъ факелъ, въ каквото се превърна пронизаното на 4 май 1903 год. сърдце — най-любящото македонско сърдце.

Х. У.

Легендарниятъ Гоце Дѣлчевъ.

Изминаха се тридесетъ години отъ смъртъта на легендарния синъ на Македония — Гоце Дѣлчевъ. Името на Гоце Дѣлчевъ е едно отъ най-тѣсно свързанитѣ съ историята на македонското революционно движение, не за това, че той бѣше единъ отъ най-голѣмитѣ революционери, но и за туй, че той притежаваше качества и дарби на истински апостолъ-организаторъ.

Гоце е роденъ въ гр. Кукушъ, Македония, на 23 януарий 1872 год. Въ родния си градъ той прекарва своето детинство подъ строгия надзоръ на неговия баща. Тамъ свършва трети класъ и отъ тамъ минава въ Солунската българска гимназия и по-после въ София, следъ което заминава за учителъ въ Македония. Върху биографията на Гоце е писано доста много и едва ли има македонецъ и българинъ, който да не знае кой бѣ Дѣлчевъ и какво бѣ неговото велико дѣло въ Македония. Още повече, защото Гоце още приживе бѣ цѣла легенда за македонецъ-робъ и страшилище на тиранина.

Гоце отъ ранни младини се посвети да служи на Македония и той ѝ служи вѣрно и предано до края на своя животъ. Въ служба на дѣлото той на нѣколко пѣти кръстоса Македония, движейки се съ малки и голѣми чети, а често пѣти самъ, преоблеченъ ту като попъ, ту като албански бегъ, ту като простъ работникъ. Навсѣкжде биваше посрещанъ най-радушно, защото македонскиятъ народъ виждаше въ негово лице единъ истински апостолъ, който съ убедителното си слово откриваше на народа истинския пѣтъ къмъ свободата. И народътъ го следваше масово, търсѣше го, криеше го, желаше винаги да го има между себе си. Надлъжъ и наширъ изъ Македония името му стана известно. Той се носѣше отъ уста на уста и въ градове и въ села, и въ колиби. Голѣмиятъ български поетъ П. К. Яворовъ, сподвижникъ на Гоце, между другото въ споменитѣ си пише:

„Въ единъ-два месеца Гоце обходи почти цѣла Македония. Презъ всичкото това време турскитѣ власти го дирѣха най-усилено и султанътъ обеща-

ваше за главата му по 500 и по 1000 лири. А той играеше на „кришъ-мишъ“ съ военнитѣ патрули въ Тиквешко, или пѣтуваше съ файтонъ въ Прилепско, или беседваше съ осѣдени другари изъ тъмницитѣ въ Битолско, или се надгонваше съ потеритѣ въ Леринско и Костурско. А познатиятъ Дервишъ ефенди говорѣше въ Скопье на българитѣ: „кажете на тоя юнакъ Дѣлчевъ, че азъ искамъ да го видя и да му се поклоня; отъ царъ до говедаръ, ний сме вече изморени, а той не се уморява...“

Дѣлчевъ неуморно работи и по подготовката на македонския народъ къмъ общъ бунтъ противъ вѣковния тиранинъ. Но въ предвечерието на голѣмото Илинденско възстание — на 21 априлъ 1903 г. — Гоце, заедно съ четата си, бѣ обсаденъ отъ много турска войска и милиция въ с. Баница, Сърско. Следъ неравенъ и упоритъ бой, Гоце пада битъ съ шестима негови другари.

Съ неговата смъртъ Македония загуби единъ отъ най-голѣмитѣ си ратници. Но дѣлото на Гоце стана безсмъртно, защото македонскиятъ народъ го продължи съ още по-голѣма упоритостъ, защото тоя народъ презъ време на Илинденското възстание показва на дѣло, че е готовъ на всички жертви, готовъ да жертвува и живота си за своята свобода. Борбата продължи, и македонскиятъ народъ не се отклони ни най-малко отъ пѣтя, начертанъ отъ Гоце, Даме и Пере.

И днесъ, празнувайки 30 год. отъ смъртъта на Дѣлчевъ, нека си припомнимъ за неговия и на друаритѣ му заветъ и примѣръ, и нека тѣхното дѣло ни окуражава и вдѣхновява въ борбата, която иднесь достойно се води отъ цѣлия македонски народъ въ Македония и вънъ отъ нея. Да се вдѣхновимъ и заработимъ още по-усилено за свободата на Македония именно днесъ, когато дѣлото на злчестата ни родина има най-голѣма нужда отъ усилията на всѣки македонецъ, кждето и да се намира той.

Д бжде вѣчна славата на Гоце Дѣлчевъ!

Щ. Николовъ.

Към родината.

Азъ не извикахъ отъ вълнение,
азъ не заплакахъ отъ любовъ,
не паднахъ, майко, на колѣне,
когато твоятъ властенъ зовъ
прониза мойта бедна стрѣха
и озари безлюдний кѣтъ,
отдето безнадеждна, плаха,
душата сви по твоя пѣтъ.

Не знаехъ твоя миръ ли любя
и твоята безбрѣжна ширъ,
но знаехъ, ако те изгубя,
че ти ще станешъ мой кумиръ,
и тръгнахъ гузно следъ тѣлпитѣ,
безсиленъ да ги отрека,
и ето, блискатъ ме водитѣ
на легендарната рѣка!

Тамъ Вардаръ пѣй, въздиша, стене,
огледалъ хиляди слънца,
и благославя дружно съ мене,
родино, твоитѣ деца,
които бурята цѣлуна,
и митральозата люлъ
въ прегръдката на нощъ безлунна,
всрѣдъ вледененитѣ поля.

И тая пѣсенъ вдъхновена
разнасятъ волни вѣтрове
низъ твоята земя свещена,
която всички насъ зове —
да мремъ съсъ свѣтлата надежда
да нашитѣ светѣ дѣди,
че твоятъ богъ ще се оглежда
на Вардаръ въ бързитѣ води.

Тѣ пакъ ще дойдатъ, твоитѣ деца,
родино, кобни сънища живѣла,
и пакъ надъ твоята земя заспала
ще блеснатъ и угаснали слънца!
забравата ще прѣсне своя прахъ,
и миналото въ сѣнка ще потъне,
подъ ромола на твоя неженъ смѣхъ
ще разцѣвти свободна любовта ни.

Въ ливадитѣ на злачна самота
ще прозвѣнятъ заглѣхналитѣ струни,
ще затреперятъ надъ кървавитѣ бунѣ
алмазитѣ на твоята мечта,
и ти ще си царица, увѣнчана
съ възторзитѣ на волния животъ,
и ти ще си невѣстата избрана
на твоя младъ и опознатъ народъ!

Н. Лицевъ

Македонската независимостъ и България.

Отношението на България къмъ македонската независимостъ съвсемъ се отличава отъ онова Гърция и Сърбия. Обяснението трѣбва да се търси въ факта, че българитѣ въ Македония съставляватъ мнозинство отъ македонското население и като така, България нито се чувствува като завоевателка въ частта отъ Македония, която е подъ нейна властъ, нито пъкъ ѝ е безразлична участта на останалитѣ поробени македонски българи. Поради това, въ България не среща противодействие идеята за независимостта на Македония, която е единствениятъ възможенъ начинъ за спасението на македонскитѣ българи отъ претопяване.

България държи най-малкъ дѣлъ отъ македонската земя — така наречения Петрички окръгъ. Населението въ тая македонска областъ подъ българска властъ е почти изключително българско се радва — въ противовѣсъ на братята си по сръбско и гръцко робство — на пълни културни политически права. Освенъ това македонското селение въ България има и една македонска египция, която наброява нѣколко стотици хиляди души. Това сж все македонски българи — бѣжанци, които сж избѣгали по-рано отъ турско насилие по-късно отъ преследванията на гръцката и боска власти въ Македония. Сърбитѣ обичатъ да блуждаватъ, че въ Македония нѣма население съ българско съзнание. По-красноречиво и убедително доказателство за народностното съзнание на македонскитѣ славяни отъ присѣтствието на стотѣ хиляди македонски бѣжанци въ България е ли ще се намѣри. Както жителитѣ на Петричката областъ — и македонскитѣ емигранти въ България сж пълноправни български граждани, които безъ всѣкаква прѣчка могатъ да взиматъ участвъ въ всички прояви на българския общественъ животъ.

Тая голѣма македонска емиграция въ България е организирана въ единъ голѣмъ съюзъ отъ

братства, които сж прѣснати изъ цѣлата страна. Този съюзъ, начело съ своя Националенъ комитетъ, води легална борба за освободението на Македония, въ кръга на българскитѣ закони, по сѣщия начинъ, по който я води и съюзътъ на Македонскитѣ политически организации въ Съединенитѣ държави на Америка и Канада. Съюзътъ на македонскитѣ братства въ България се радва на симпатитѣ и на моралната подкрепа на българската интелигенция и на цѣлия български народъ.

Това обстоятелство говори за неразривнитѣ връзки, които съществуватъ между разпокъсанитѣ части на единъ и сѣщъ народъ — българския. Поради сѣщия фактъ, има срѣди въ България, които не могатъ двѣ се помирятъ съ политическия сепаратизъмъ на македонскитѣ българи, изразенъ въ формулата за независимостта на Македония. Тия български срѣди, вдъхновявани отъ чисто родолюбие, смѣтатъ, че е справедливо Македония да принадлежи на България, защото македонското население въ огромната си частъ е българско, съ твърдо българско съзнание. И още защото въ две последователни войни за освободението на Македония, България даде стотици хиляди жертви по македонскитѣ бойни полета — даде цвѣта на своята младежъ.

Трѣбва да се признае, че отъ гледна точка на една висша справедливостъ, тия български родолюбци иматъ право. Но висшата справедливостъ е едно, а животътъ и политическитѣ нужди, които го направляватъ и които винаги се налагатъ, сж съвсемъ друго нѣщо. Два последователни опита бѣха направени, за да бжде разрешенъ македонския въпросъ чрезъ присѣдиняване на Македония къмъ България. И двата опита излѣзоха не само несполучливи, но дадоха и катастрофални резултати и последици. Така се случи, защото Македония е сърдцето на Балканитѣ, където се преплитатъ

интереси отъ най-различен характер на всички македонски съседи. А нищо не се е измѣнило въ положението на Балканитѣ, за да се смѣта, че и други подобни опити биха свършили по-цѣлствително отъ първитѣ. Остава, при тѣзи обстоятелства, единственъ пѣтъ къмъ независимостта на Македония.

Би ли била съ нѣщо вредна независимостта на Македония за интереситѣ на българската държава и на българския народъ? Въ никой случай. Защото, ако македонскитѣ деятели за освобождаване стигнаха до тая формула за разрешението на македонския въпросъ, направиха го на първо мѣсто, за да може българитѣ въ Македония да се запазятъ етнически и да участвуватъ свободно въ всички културни прояви на цѣлия български народъ, отъ когото тѣ да бждатъ винаги и при всѣкакви политически обстоятелства една нераздѣлна частъ. Днесъ вече почна да се разбира и отъ ония българи, които обвиняватъ македонскитѣ си братя въ сепаратизмъ, че е за предпочитане българщината въ Македония не да се запази, но и да се развие всестранно въ една независима своя държава, отколкото съ течение на времето да бжде унищожена подъ ударитѣ на сръбския и на грѣцкия тероръ.

Има и една друга незначителна частъ българи, които сж за разбирателство съ Сърбия. Тѣ сж подъ влиянието на управляващата сръбска олигархия, която има свои планове за налагането на сръбска хегемония надъ цѣлия Балканъ. По сръбско внушение тия българи смѣтатъ, че за България нѣма другъ пѣтъ за спасение, освенъ тоя на разбирателство и сближение съ славянска Сърбия. Предъ тѣхъ се чертаятъ примамливи картини на бждещето, когато Сърбия ще слѣзе въ Солунъ, а

България вземе Тракия и източна Македония съ Кавала. Иначе новъ дѣлежъ на македонската земя, нови войни и нови нещастия за балканскитѣ народи — ето програмата на сръбския нападателенъ империализмъ, когото не могатъ да видятъ въ истинския му видъ малцината наивни българи.

Тѣ забравятъ по-близкото и по-далечно минало, когато сръбската политика по отношение на българския народъ се отличи съ постоянно коварство и съ непрекъснато поглѣщане на кжсове отъ българската земя. Сръбскиятъ империализмъ не се е измѣнилъ и днесъ, не ще се измѣни и утре, освенъ ако настѣпи самия неговъ край. Той работи за надмощие на Балканитѣ и това надмощие иска да го постигне, като бие подредъ съседитѣ на Сърбия съ помощта на останалитѣ.

Но това сж отдѣлни прояви, които нѣматъ никакво значение за отношението на българската интелигенция и на българския народъ спрямо идеята за независимостта на Македония. Освенъ това има вече две официални български декларации, че България е винаги готова да остѣпи своята частъ отъ македонската земя, въ случай че се осжществи идеята за една независима Македония. Първата декларация бѣ направенъ отъ българската делегация, която подписа договора за миръ въ Ньой презъ 1918 г. и втората — по-късно, отъ тогавашния министъръ-председател на България, Александъръ Стамболийски, който потвърди изявлението на делегацията въ конференцията за миръ.

Така че трѣбва да се смѣта, че македонцитѣ не ще срещнатъ никога противодействие отъ страна на България за осжществяване на своя политически идеалъ.

Кръстьо Веляновъ

Македонска Женска Дружба, Македонска Младежка Организация „Бр. Миладинови“ и Македонско Студентско Дружество при Варненското Висше Търговско Училище

На 7 май, недѣля, 10 часа сутринъта въ театъръ „РАНКОВЪ“
Голѣмо възпоменателно утро, посвѣтено на
ГОЦЕ ДЪЛЧЕВЪ

при следната програма

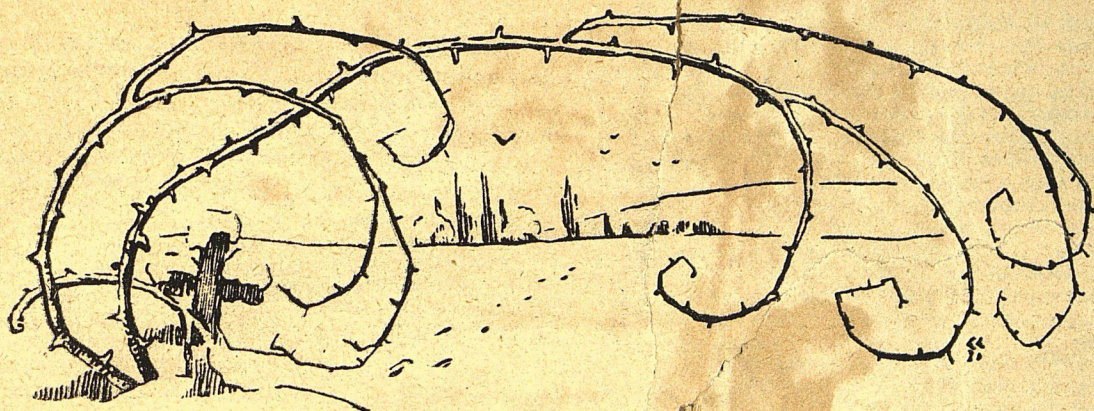
I Часть.

1. Шуми Марица и Македонски маршъ изпълнява струнный оркестръ на флота Д. х. Георгиевъ — увертюра „Лисецъ“
2. Декламация — изпълнява Кр. Сарафовъ, директоръ режисюръ на Бург. Окр. Театъръ
3. Ал. Кръстевъ — „Хайдушка пѣсень“ соло пѣне, изпълнява г-ца В. К., ученичка.
4. Новакъ — „Левски“
Добри Христовъ — „Дафино вино“
Маноловъ — „Черней горо“
изпълнява мжжиятъ съставъ отъ катедралния хоръ, диригентъ Ал. Кръстевъ.

II Часть.

1. Добри Христовъ — „Балканска сюита“ allegretto, adagio, presto — изпълнява струнный оркестръ на флота.
2. Декламация — изпълнява Д. Бочаровъ, артистъ отъ Варнен. Общински театъръ.
3. — Соло флейта — изпълнява г-нь **, ученикъ.
4. Жива картина „Новитѣ борци“ — изпълняватъ членове на Македонската Младежка организация „Бр. Миладинови“.

Входъ безплатенъ за всички.

Смъртта на Гоце.

На 3 май 1903 г. вечерта Гоце пристига въ с. Баница, не много далеч от Съръ. Тамъ отиватъ и две чети — сърската, подъ ведомството на Георги Бродилията, и драмската, подъ ведомството на Димитра Гущановъ, — всичко двадесетина души. Гоце се настанява въ една кжща съ Г. Бродилията, Д. Гущановъ, случилиятъ се тамъ Д. Х. Димовъ и още две-три момчета. Останалитъ четници се настаняватъ въ друга една съседна кжща. И цѣлия 20 априлъ минува твърде весело. Гоце не знаеше, че на утрешния день той не ще бжде вече живъ. И че на втория день трупътъ му ще бжде носенъ чакъ до Съръ, отдето ще го повърнатъ веднага за погребение въ Баница.

Дали да предположимъ, като мнозина, че турскитъ власти бѣха влѣзли въ диритъ на Гоце, било още отъ Х, било отъ Х-скитъ села? Или да върваме, като нѣкои, че той бѣше предаденъ отъ горно-бродинския учителъ Андрея, който по-късно предаде още сума хора изъ околнитъ села? Или най-после да се усъмнимъ, както всички баничани, въ единъ тѣхенъ съседянинъ, който има потурчена сестра и който си живува отлично съ турчина зетъ?

На 4 май рано сутринта, Гоце и другаритъ му биватъ разбудени отъ една бабичка която влетява при тѣхъ, изгубила ума и дума:

— Станете момци! Аскеръ загради селото търси по кжщитъ . . .

Единъ Гоцевъ съученикъ отъ военното училище, бившиятъ на българска служба турчинъ фиковъ, началствуваше хилядата души низа които обръщаха Баница наопаки.

Въ половина часъ Гоце и всички момчета б готови вече за предстоящата кървава схватка. Презъ това време турцитъ събиратъ мало и голямо отъ обискиранитъ кжщи и твърде скоро почти въ лото селско население бива турено подъ страхъ. Обискитъ приближаватъ и къмъ дветъ кжщи въ които сж четитъ.

Тогавъ наскоро бѣше издадено отъ Царска секретно разпореждане да се унищожава въко село, въ което се намѣри революционна четъ. Така бѣха изгорени селата Балдево (неврокопско), Карбинци (шипско), Смърдешъ (костурско) и нѣкои. Гоце поисква да излѣзе вънъ отъ Баница, преди да бжде запалена, дано по тоя начинъ я

спаси. И затова, намѣсто да почака нощния мракъ, укрепенъ въ каменна кжща и тогава да се втурне върху турскитъ редове, той заповѣдва на момчетата да бждатъ готови за излизане следъ него. Съ горъ вирната глава и съ пламъкъ въ очитъ, Гоце повжда малката си дружина срещу неприятеля. Обче подиръ минута обсадителитъ изсипватъ съ виове върху тѣхъ градушка отъ нѣколко стотинъ куршума.

— Лягайте! — командува Гоце, като прави щото край една малка пресъхнала рѣчица.

— Раниха ме — обажда се гласъ измежду омчетата; — майко, умирамъ — чуе се по-нататкъ; — убиха Димитра — вика трети. . .

— Кучета! — псува Гоце и гръмва срещу турцитъ. Но преди да завтори единъ куршумъ го шибва въ гърдитъ — и бликва струя гореща кръвъ. . .

* * *

На 3 май Гоце разказваше на другаритъ си по-раншни свои сънища, които съвпадаха съ избиването на близки нему хора, и думаше:

— Съ нашия животъ, какъвто е, станахъ вече и фаталистъ. Нощеска сънувахъ, че турци ме удариха въ сърдцето. Шипската чета е разбита въ Карбинци. Миланъ, братъ ми, е въ тази чета и сигурно е убитъ.

Гоце не бѣше сънувалъ смъртта на втория свой по-малкъ братъ: Миланъ падна много по-късно, лѣтосъ, въ Неманци, кукушко. Гоце забравяше своитъ неотдавнашни предчувствия. Сънътъ пророчествуваше неговия гробъ.

* * *

Почти едновременно съ Гоце биватъ убити още шестима, въ това число и Гущановъ. Останалитъ живи влизатъ въ една плѣвня, отдето, следъ цѣлъ день сражение, се измъкватъ незабелязано между пламъцитъ на Баница, цѣла изгорена.

— Петнадесетъ часа — спомня си Хаджи Димовъ — турцитъ не посмѣха отъ куршумитъ ни да приближатъ нашитъ убити. Петнадесетъ часа ний гледахме мъртвия Гоце, приведенъ сякашъ върху гроба на Македония. И петнадесетъ часа ни се кжсаха сърдцата. . .

Защото осиротяваше единъ цѣлъ народъ.

Любовъ и свобода азъ дамъ на земята.
За любовта — живота ще дамъ,
За свободата — ще дамъ и любовта.

Ш. Петьофи.

СИТНЕЖИ ЗА ГОЦЕ.

Гоце (Георги) Николов Дълчев е роден в гр. Кукуш (Източна Македония), през 1872 год., 23 януари. Въ зимното утро, когато бай Никола Дълчев е отивал със гордо вирната глава и със особено юнашки завити мустаци към своята кючук-махленска кръчма, сигурно е гадаял хиляди работи за бъдещето на явилата се подирь две черки първа мъжка рожба. Но през умът на щастливия баща едвали е минувала някаква мисъл, че след години, старецъ вече, той ще се изправи предь кукушкия каймакчия и ще слуша: „Твоя синъ е най-големия врагъ на царщината; твоя синъ е главатаръ на всички комити; или ще ни го дадешъ на ржка, или ще изгниешъ въ затвора“. И стрина Султана, обиколена отъ бърбини варошанки, дослушвайки благопожеланията имъ да види синови чада въ широката си къща, надали е разказвала лоши сънища за безкръстенъ гробъ, казвото подирь време поржчваше да разкажатъ на възрастния синъ, Богъ знай де залутанъ.

Гоцевото детинство минава разбира се, безъ твърде сложни грижи за възпитание и пр. нови работи у насъ. Той расте подъ своеобразната строгостъ на баща си и подъ прекалената благодетелство на майка си — расте при домашни обстоятелства, които въ нашия животъ, заедно съ пияната улица и съ гламавото училище, могатъ само да похабятъ едно дете. Но Богъ не оставя избраницитъ си на произволъ въ кривинитъ на свѣта, той самъ ги ръководи. — „Строгия“ бай Никола, който иска съедно негово покашляне отъ улицата „цѣлата къща да бѣде на кракъ“, не направя отъ малкия Гоце нѣкой трѣпѣжъ. Еднѣжъ разсърдения домакинъ подига ржка върху кой знае въ какво провинилата се домакиня; петъ годишния синъ, обикновено доста кротѣкъ, се хвърля между саранитъ родители съ молнии въ очитъ и застава баща си да прехапѣ устни. — Мекосърдечната стрина Султанъ, която припада отъ всѣко малко неразположение на жената рожба, която се мѣчи да удовлетвори явява и най-фантастичнитъ дошѣвки на своя „царъ надъ царетъ“ не направя отъ него единъ разглезенъ прокопсаникъ. Еднѣжъ тя праща Гоця да изкара по махалата на паша една болна овца, която бай Никола, между другото и скотовъдецъ, билъ докаралъ отъ стадото у дома си, за да бѣде по-добре наглеждана. „Царятъ надъ царетъ“ възсѣда болното животно и тѣкмо по царски, придруженъ отъ цѣла свита босоноги сополоновци, трѣгва да обикаля града. Най-после „коня“, влаченъ отъ едни, тласканъ отъ втори, пада и умира. Виновникътъ претърпява едно ужасно наказание: ако не е била отчаяната майчина защита, той едва ли не щѣлъ да бѣде обѣсенъ съ главата надолу. Но седемъ годишния Гоце, обикновено дотолкова самолюбивъ, щото плаче дори отъ единъ кривъ погледъ, създаващъ вината си — не охва даже.

Въ тоя шаренъ свѣтъ Гоце слуша всичко, каквото му приказватъ, и чете всичко, каквото му попадне, като проявява една интелигентностъ не по класъ и възраст. Обаче прекалено скромненъ — качество, съ което поразяваше хората и после, когато държеше юздитъ на цѣла революционна организация, той поминуваше въ сѣнка, докато една оригинална случка го направя твърде популяренъ между лудитъ глави отъ всички класове. На рождения султановъ денъ (априлъ, 89), както е обичай, ученицитъ, начело съ учителското тѣло, отиватъ въ конака да засвидетелствуватъ предъ валията своитъ вѣрнопо-данишки чувства къмъ падишаха. Единъ отъ учителитъ казва необходимата хвалебна речъ, ученицитъ изпѣватъ съответствена пѣсенъ и дожда редъ за викане „чокъ-яшъ“. И учители и ученици, щатъ — нешатъ, викатъ на-спокошване, само Гоце, надулъ устни, опрѣлъ погледъ въ земята, мълчи умисленъ. „Ти защо не викашъ?“ — побутва го единъ отъ надзирателитъ на пансиона. „Ашъ-а!“ — изкрещява Гоце усамотено, за велико ужасение на всички. Но тоя викъ минава незабелязано и скандалътъ бива избѣгнатъ. „Бѣхъ се замислилъ, надзирателъ ме смуща, рекохъ да извикамъ като другитъ, а пъкъ то излѣзе друго,“ — заявява Гоце на директора си. „Кукушанчето днесъ бѣше искрено за всички ни,“ — говорятъ ученицитъ. Ала никой не знаеше тогава, че това „кукушанче“ ще бѣде до край искрено и за цѣлъ народъ.

Презъ това време Гоце установява вече и свои възгледи, като намира въ миналото богове, на които се кланя фанатично. — Еднѣжъ въ пансиона, нѣкой отъ ученицитъ пуца една нецензурна острога за божествената святостъ на славянскитъ първоучители. Гоце, „безбожникъ“ вече, хваща тогава ученика за вратѣтъ,

блѣска главата му на стената, на която виси Кирилъ и Методиевото изображение, и вика побѣсенъ: „Овча главо, помни, че предъ ония, на които дължишъ възможността да напишешъ името си човѣкъ, трѣбва да стоишъ безъ шапка и когато ги напсувашъ!“ И взима отъ главата му нахлупения фесъ и го хвърля презъ прозореца вънъ. Други пѣтъ, въ гимназията, другъ нѣкой ученикъ приповтаря за Левски твърде известнитъ стари клеветничества. Гоце, който всѣкога се отличаваше съ голѣма търпимостъ къмъ чуждитъ приказки, въ случая, засегнатъ види се право въ сърцето, изправя се настрѣхналъ и крещи съ протегнати ръце: „Азъ бихъ желалъ да изтрѣгна грѣзмата на една маймуна като тебе; азъ бихъ желалъ да направя на сина това, което би трѣбвало до сега сто пѣтъ да бѣде направено и на бащата; само баща свирка на турцитъ ражда синъ пищѣлка на калугеритъ!...“

Гоце отива преоблѣченъ съ село К, препоръчва се за търговецъ на свине и спира въ къщата на съзаклятника коджабашия. Властитъ, които добиватъ сведения, че изъ окръга шари съ цѣла чета единъ башъ-комита, подигатъ обикновенитъ въ такива случаи потери. Малко подирь Гоце пристига въ сѣщото село една отъ потеритъ и спира тоже въ къщата на коджабашията. Случва се тѣй, че „търговецътъ“ не успѣва да мръдне на никѣде. Коджабашията събира всички си куражъ, поканва царскитъ хора въ една отдѣлна стая и се заема около огъня да имъ готви вечеря. По едно време скръцва вратата и се показва — Гоце. Кой би желалъ да бѣде въ положението на коджабашията? Но „търговецътъ“ поздравлява учтиво, нарежда се при турцитъ и почва да ги кани съ тютюнъ, като се оплаква, че му домжнѣло самъ, та дошелъ на приказка...

— По какво тѣй, агаларъ, ако нѣма скришно? — пита Гоце.

Агитъ повѣрително разправятъ, че сж трѣгнали по диритъ на единъ комитски голѣмецъ.

— Ехъ, гледайте, агаларъ, да ни отървете отъ комити, че вече — това ще става, онова ще става — ни търговия върви, нито животъ живѣемъ...

Къмъ срѣдата на януарий 1903 година, Гоце бѣше отново съ чета въ турско. Авторътъ на тая книга имаше щастието да го придружава известно време. Сега Гоце не бѣше чудатия обитателъ на софийския хотелъ Батембергъ, а оня прославенъ войвода, когото цѣлъ народъ възпѣва въ своитъ пѣлнително задушевные пѣсни. Той бѣше войводата, който изпраща поздравъ на гората, да му застѣни сѣнка дебела, да му приготи вода студена — гората слуша. Той бѣше войводата, който заповѣда на пашитъ, мирни да мируватъ, золумъ да не струватъ и паши треперятъ. Той бѣше най-после войводата, който говори, че негова е майка — земята македонска, и чѣкъ родъ-роднина — сговорна дружина — и че туй му е...

Бѣло арнаутско фесче, съ черенъ завитъ наоколо щѣ, покриваше не твърде голѣма, обла глава. Сива шаечъ куртка, сиви шаечни панталони — и опнати до колѣ орѣхови чешири въ пристегнати опинци — очертаваха развилнитъ форми на срѣденъ ръстъ фигура. Облеченъ само въ лѣвия ржавъ тъмносиво келе, полунаметнатъ съ повлѣчена дѣсна пола, придаваше особено дивна прѣстъ на цѣлата горда осанка. Съ кама, револверъ и патидашъ на кръста, съ премѣтната задъ рамо свѣтла манѣра, Гоце приличаше на нѣкакво хайдушко божество.

Итка тъмно кестеняви коси се подаваха надъ високо чело, подпрено отъ леко смръщени вежди. Валчехъ мургаво лице се озаряваше отъ голѣми кафяви очи, спогледъ обикновено кротѣкъ, но готовъ да заблѣсти то ножъ, при най-малка тревога. Правиленъ римски носъ, поизвитъ надъ неголѣми мустаци, съ ноздри жадно шащи, обличаше горещината на благородно сърдце. Брисувани въ неопредѣлена усмивка едва подухаваша моги за едно пламенно чувство, дълбоко поетично възжността си. И въ този общъ видъ имаше нѣщо извѣдно меко и същевременно заповѣдническо, нѣщо коане какъ мечтателно и винаги стремително и победно. Въ този общъ видъ бѣше самиятъ Гоце — въ своята мисль, въ своето чувство, въ своето дѣло — въ цѣлия сво животъ...

П. К. Яворовъ.

(Биография на Гоце Дълчевъ).

Магазинъ Д. ИОВКОВЪ & Н. ЖЕЧЕВЪ

жгъла подъ хотелъ „Новъ Преславъ“

ВАРНА

Пъленъ изборъ отъ финна галантерия — чорапи, фланели, костюми, ризи, вратовръзки, яки, хавлии за бани, мушамы за маси и др.

Всички видове мъжки шапки, каскети, детски шапки. Представители на най-финната филцена шапка „Panizza“. — Цени най-ефтини.

РЕКОРДНА БОЗА СЕ НАМИРА ПРИ

ЦВѢТКО

—) ВАРНА (—

ул. „Царъ Борисъ“

**ФАБРИКА
ДУКАТО & АНЕМОНЕВЪ**

ВАРНА, телефонъ № 338

Винени коняци, финни ликьори, като: Бенедиктинъ, Куандро, Шартрьозъ и др. Специалитетъ за хюска дамска мастика и конякъ медициналъ. Складъ на разни вина, ракии, чистъ спиртъ, оцетъ и пр.

Манифактуренъ Магазинъ „ДИМО“на ДИМО БЪЧВАРОВЪ Преславска 22
телефонъ 185 — Варна

Съобщава, че по случай лѣтния сезонъ, магазинътъ е асортранъ съ най-разнообразни манифактурни стоки, като: копирени платове, вълнени, воалъ, жоржети, муселини, соа-екрю, шантунгъ, епонжи, воалажи импремие и пр. при цени извънредно намалени.

Посещението не задължава къмъ покупка

**Ржкодѣленъ Магазинъ
„ХРАНТЪ“**

Хрантъ А. Берберянъ

Варна, „Аспарухъ“ № 3

СПЕЦИАЛНО АТЕЛИЕ за печатане бродерия, монтировки, бѣло дамско и детско, трансперанти, филе пуанласъ.

Упътване по всѣкакви бродерии при покупка на материали.

Винаги нови модели.

КОЛБАСНИЦА**„БЕКОНЪ“**

улица „6 Септемврий“, 1

Продава винаги прѣсни и финни салами, екстра обикновена и кайсеръ пастърми и специални македонски луканки „Македонка“, които се приготвяватъ само въ

Колбасница „БЕКОНЪ“**Албертъ Кордова, Бехморамъ & Геронъ**

1001 видъ наедро

Варна

Магазинъ съ разни галантерийни и кинкалериини стоки

Телефонъ № 66

Македонското ДВИЖЕНИЕ

има нужда отъ бодъръ духъ, но бодриятъ духъ е въ здравето тѣло, а здравето тѣло — въ чисти дрехи.

Матей Недковъ.

Василъ Хр. Поповъ & Синъ

ВАРНА

СКЛАДЪ НА ВЪЛНЕНИ ПЛАТОВЕ. НАЙ-ГОЛЪМЪ АСОРТИМЕНТЪ. НАЙ-НИЗКИ ЦЕНИ

ПЕЧАТНИЦА „ИЗГРѢВЪ“ - ВАРНА

снабдена съ всички модерни шрифтове и технически приспособления.

Приема да печата всѣкакви печатни работи съ най-конкурентни цени.

Вашъ интересъ е преди да направите другаде поръжките си — да провѣрите.

УЛ. КНЯЗЪ АЛЕКСАНДРЪ, 10.

**Обущарски магазинъ
„ТРАПЕЗИЦА“**

Варна, ул. „Владиславъ“ 55.

Еlegantни и евтини мъжки, дамски и детски и всички видове спортни ОБУЩА. Голѣмъ изборъ на гумени обуца. Всички видове: галоши, шушони и зимни топки съ намалени цени.

СИМАНТО МОСАЧО

ВАРНА, ул. „Царъ-Борисъ“ 17

Госпожи, госпожици и шивачки
Вашъ интересъ е да си купите всичкитъ гаритури, дантели мѣстни и европейски, материали за корсети, винаги прѣсни ластици за корсети, всички широчини, защото сж почти на фабрични цени при

СЛАДКАРНИЦА
((МИЛКА))

О. МЕДНИДОВЪ — Варна

Винаги прѣсни сладкарски произведения, всички видове сладка, депозитъ на шоколади и бисквити. Приематъ се поръчки на торти гарашъ, белгийски добушъ и др. Специални цариградски бонбони, приготвени съ 15 вида аромати.

Ресторантъ „ВЕНЕЦИЯ“

ул. „6 Септемврий“ — Варна
на 100 метра отъ морската градина

Еlegantна обстановка. Вкусна и питателна храна. Умѣрени цени.

Любимъ ЛОКАЛЪ — презъ зимния сезонъ за варненската интелигенция, а презъ лѣтото — и за курортиститѣ.

„5-КО“ ≡ „5-КО“

УЛ. „ПРЕСЛАВСКА“ № 19.

въ магазина на П. Градинаровъ
ще намѣрите всѣкакви
платове за мъжки и дамски горни дрехи отъ
реномирани български фабрики.

Отъ Петко Градинаровъ — Варна.

**ИНДУСТРИАЛНО АКЦИОНЕРНО Д-ВО
ЯНКО Л. ЗАНТОПУЛОВЪ**

Фабрика за медни, алуминиеви и
лѣярски издѣлия.

ВАРНА

Телефонъ № 339. Тел. адресъ: ЗАНТОПУЛОВЪ

ВАЖНО!

ВАЖНО!

ОБУЩАРНИЦА
„ЕВРОПА“

на
ИВАНЧО СТОЯНОВЪ

ул. „Царъ Борисъ“

Всѣкакъвъ видъ солидни и elegantни
обувки.

По поръчка и готови.

Серафимъ Ивановъ

::: ВАРНА :::

СКЛАДЪ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ-ВОДОПРО-
ВОДНИ МАТЕРИАЛИ, КАИШИ, ДРЕБНА
ЖЕЛѢЗАРИЯ И ТЕХНИЧ. МАТЕРИАЛИ.

Телефонъ № 330

ул. „Гургулята“ № 30

МЛЪКАРНИЦА И БАНИЧАРНИЦА

„ВАРДАРЪ“

винаги прѣсни млѣчни про-
изведения и баница, пригот-
вена съ краве масло.

НИКОЛА Д. ЛАБАКОВЪ

ВАРНА

СКЛАДЪ НА ВСИЧКИ ВИДОВЕ
МАТЕРИАЛИ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА:

техници, строители, дърводѣлци, желѣзари,
мелничари, фабрики, работилници
и пр. и пр.

ХУДОЖЕСТВЕНО ФОТО-АТЕЛИЕ

„СВѢТЛИНА“

НА А. БОЯДЖИЯНЪ

ул. „ЦАРЪ БОРИСЪ“ 16

Изработва винаги художествени портрети, уве-
личения и порцеланъ. Цени износни.

Отъ Фото „Свѣтлина“.

ПИВНИЦА-РЕСТОРАНТЪ

„Новъ Преславъ“

подъ площадъ „Мусалла“
съ уютна градина,
Сервира на извънредно
низки цени.

Регалъ бира 4 лв.

Голѣмъ изборъ отъ бански принадлежности ризи,
чорапи, връзки, кюлоти и др. галантерийни артикули
ще намѣрите на конкурентни цени само при

Магазинъ „ЛОНДОНЪ“

или море отъ чорапи

Варна, ул. „Царъ-Борисъ“, № 21

Е. БЕХМОАРАМЪ

МАГАЗИНЪ

„РЖКОДЕЛИЕ“

Атанасъ Трандафиловъ

ул. „Аспарухъ“ № 5 — Варна.

Бродерия на дамско и детско бѣльо.

Готово и по поръчка.